

Lausunto

05.03.2025

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Kiinteistö Oy Kruunupyyn lentohalli

Lausunto valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta.

Tutkimukset osoittavat, että lentoliikenne vaikuttaa merkittävästi aluetalouteen ja investointien toteutumiseen. Syksyllä 2024 julkistetun, 13 lentoasemalle tehdyn laajan selvityksen mukaan niiden vaikutusalueen liikevaihdosta neljäsosa riippuu lentoliikenteestä. Lentoliikenteen vaikutukset talouteen ovat 98-prosenttisesti katalyyttisiä, eli lentoliikenne on kietoutunut hyvin laajasti ja syvästi elinkeinoelämän ja yhteiskunnan ekosysteemeihin luoden työpaikkoja, mahdollistaen kasvua ja tuoden verotuloja.

Kokkola-Pietarsaaren lentoaseman vaikutusalueella toimii runsaasti valtakunnallisesti merkittäviä vientiyrityksiä. Esimerkiksi vuoden 2024 alkupuoliskolla Suomen tavaraviennin arvo kasvoi alkuvuodesta selvästi eniten Keski-Pohjanmaalla, ja keskipohjalaisyritysten vienti kattoi 5,4 prosenttia Suomen kokonaisviennistä. Viennin alalla esimerkiksi alueen veneteollisuus on ollut vuosikymmeniä huomattava kansainvälinen toimija.

Kärkitoimijoita ovat myös 2,7 miljardin euron liikevaihdon Kokkola Industrial Park, joka on Pohjois-Euroopan suurin kemian- ja metallinjalostusteollisuuden keskittymä, ja jonka yritykset työllistävät suoraan noin 2 400 henkilöä, sekä Pietarsaareissa sijaitseva Alholmen Industrial Park. Siellä toimivien yritysten liikevaihto on yhteensä yli 1,3 miljardia euroa ja viennin osuus lähes 80 prosenttia.

Teollisuuden kasvunäkymät Kokkola-Pietarsaaren lentoaseman vaikutusalueella ovat suomalaisittain poikkeuksellisen huomattavat. Kokkola Industrial Parkiin ja sen lähialueelle on suunnitteilla miljardien arvosta erityisesti puhtaan siirtymän investointeja. Niistä viimeisimpänä esimerkkinä joulukuussa 2024 julkistettu suunnitelma rakentaa Kokkolan ja Kruunupyyn alueille vähähiilistä alumiinia tuottava tehdas, joka työllistäisi 1 500 henkilöä.

Vientiteollisuuden vaikutus näkyy myös Kokkola-Pietarsaaren lentoaseman asiakastutkimuksissa. Peräti yli 7 kymmenestä Kokkola-Pietarsaaresta Helsinkiin lentävästä asiakkaasta jatkaa matkaansa Finnairilla ulkomaille. Pohjanmaan kauppakamarin tutkimus puolestaan kertoo, että jokainen Kokkola-Pietarsaaresta yhden edestakaisen lentomatkan tekevä lentomatrustaja jättää aluetalouteen keskimäärin 60 000 euroa. Lentoasemaverkostoa arvioitaessa onkin huomioitava elinkeinoelämän tarpeet ja alueellisen lentoliikenteen tuomat hyödyt kansantaloudelle.

Vientiteollisuuden ohella Kokkola-Pietarsaaren lentoasema palvelee lukuisia muitakin tarpeita, kuten huoltovarmuutta. Lisäksi Kokkolassa Lohtajan Vattajalla sijaitsee Puolustusvoimain ampuma- ja harjoitusalue, ja kenttää käytetään myös lentokoneiden tankkaukseen ja huoltoihin palovalvontalentoissa. Tilauslentoja Kokkola-Pietarsaaresta tehdään noin 100 vuodessa, ja kenttää käytetään myös kiireellisissä elinsiirto- ja sairaankuljetuksissa. Maakuntakentältä lähtevät lomalennot puolestaan edistävät kestävä matkailua, koska siirtymät kotiin ja lentokentän välillä jäävät lyhyemmiksi.

Koska Kokkola-Pietarsaaren lentoasema on alueelleen monella tavalla välttämätön ja lentoliikenteen vaikutus aluetalouteen merkittävä, lentoliikenteelle on varmistettava pitkäjänteinen näkymä, eikä valtion infrastruktuuria tule osoittaa kuntien ja muiden toimijoiden rahoitettavaksi. Lisäksi 3 tunnin saavutettavuus Helsingistä on välttämätön edellytys erityisesti alueemme elinkeinoelämän kilpailukyvyille, ja lentoliikenne on ainoa vaihtoehto päästä 3 tunnin saavutettavuuteen.

On myös äärimmäisen tärkeää, että Petteri Orpon hallitusohjelman linjaus lentoasemaverkoston säilyttämisestä nykyisellään säilyy Liikenne 12-suunnitelman päivityksessä. Siksi Liikenne 12-luonnokseen sisältyvä kohta, jonka mukaan ”Valtio (liikenne- ja viestintäministeriö) yhteistyössä lentoasemanpitäjien kanssa määrittelee kansallisesti strategiset lentoasemat laaditun kriteeristön perusteella ja muodostaa näistä lentoasemista uuden lentoasemaverkoston”, on poistettava.

Ehdotamme lisäksi, että voimaan jää nykyisen hallitusohjelman kirjaus, joka kuuluu seuraavasti; ”Turvataan huoltovarmuuden, vientiteollisuuden ja matkailun kannalta tärkeät lentoyhteydet tarvittaessa ostopalveluliikenteellä niillä reiteillä, joille markkinaehtoista liikennettä ei synny.”

Tavoitteenamme on markkinaehtoinen lentoliikenne, mutta koronapandemian aiheuttaman matkustajamäärän vähenemisen takia siihen pääseminen vaatii aikaa, eikä markkinaehtoista liikennettä voi myöskään syntyä ilman lentoasemaa ja siihen kuuluvaa infraa.

Traficom ja Finnairin välinen ostoliikennesopimus maakuntalennoista päättyy 28.3.2026. Sopimukseen sisältyy optio aikavälille 29.3.2026-27.2.2028. Option käyttöönotto valtion täysimääräisellä tuella on tärkeää, jotta markkinaehtoiselle lentoliikenteelle voidaan luoda riittävä perusta maaliskuuhun 2028 mennessä.

Optiokausi turvaa lentoaseman avoinna olon sekä reittilentoliikenteen talvikauden 2028 loppuun sekä mahdollistaa lentoasemien vaikutusalueiden myynnin kansainvälisille lentoyhtiöille ja matkanjärjestäjille. Nyt Finavia ei markkinoi lentoasemaa osana verkostoaan, sillä sen ylläpitovelvoite lakkaa vuosi reittiliikenteen loppumisen jälkeen.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

-

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

-

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

-

Muut huomiot?

